

פסגת נאט"ו בטורקיה והמלכוד האירופי: הברית נחלשת, ארדואן מתחזק

07.07.2026 | נועה לזימי | written by

השבוע תתכנס פסגת נאט"ו בטורקיה, בעיתוי שבו הברית האטלנטית נדרשת להתמודד לא רק עם האיום הרוסי המתמשך, אלא גם עם סימני השאלה הגוברים סביב עומק מחויבותה של ארצות הברית לביטחון אירופה. עבור טורקיה, המארכת, מדובר בהזדמנות להמחיש כי חרף המתחים הפוליטיים והערכיים בינה לבין אירופה, היא הפכה לנכס אסטרטגי שקשה לברית וליבשת לוותר עליו.

על רקע איומיו של הנשיא דונלד טראמפ, צינון היחסים עם בעלות בריתה האירופיות והאפשרות לפינוי או לצמצום בסיסים אמריקניים בגרמניה ובספרד, החלו בנאט"ו לגבש תוכנית מגירה. מטרתה היא לשמר הרתעה מול רוסיה ולהבטיח את אמינותה הגרעינית של הברית גם בתרחיש של נסיגה אמריקנית חלקית מן היבשת. תוכנית הגיבוי, שמוביל מזכ"ל נאט"ו, מארק רוטה, כוללת רפורמות ארוכות טווח: הקצאת כוחות גדולים יותר מצד צבאות המדינות החברות, איוש שדרת הפיקוד במפקדים אירופיים, ואף בחינה מחודשת של גיוס חובה כהכנה לתרחיש של פלישה רוסית או עימות רחב היקף.

טורקיה הופכת לעוגן ביטחוני של אירופה

ככל שבאירופה גוברים החששות מפני צמצום המחויבות האמריקנית, כך מתחזק מעמדה של טורקיה כשחקן חיוני בברית. שר החוץ הטורקי, הקאן פידאן, כבר הצביע על הצורך בפיתוח ארכיטקטורת ביטחון אירופית עצמאית יותר, לצד נאט"ו, על רקע השינוי בסדרי העדיפויות האסטרטגיים של ארה"ב. מבחינת אנקרה, מהלך כזה עשוי לחזק את מעמדה של טורקיה ולהפוך אותה לאחד ממוקדי הכוח המרכזיים במערך הביטחוני האירופי.

טורקיה אינה רק בעלת הצבא השני בגודלו בנאט"ו. אירופה הופכת בהדרגה גם ליעד ייצוא מרכזי של תעשיית ההגנה הטורקית, ובייחוד של כטב"מים, כלי רכב משוריינים ומערכות לחימה נוספות. אנקרה אינה מתפקדת רק כספקית חיצונית; היא משתלבת בהדרגה בבסיס התעשייתי-ביטחוני האירופי, בין היתר באמצעות פעילות באיטליה ובמדינות נוספות. לכך מצטרף גם המשא ומתן בין אנקרה לפריז על ייצור משותף של מערכת ההגנה האווירית הצרפתית-איטלקית SAMP/T בטורקיה.

לכך מתווספים מנופי השפעה נוספים. טורקיה שולטת במעברי הים השחור, ממוצבת כמתווכת בין רוסיה לאוקראינה, ויכולתה לווסת את זרמי ההגירה ליבשת נותרה קלף מדיני רב-עוצמה, שבו אנקרה כבר השתמשה בעבר להשגת תמורות מדיניות וכלכליות. במקביל, היא משמשת

צומת בין מקורות האנרגיה במזרח התיכון, במרכז אסיה וברוסיה לבין אירופה.

בהקשר זה מקדמת אנקרה את "המסדרון האמצעי" ² נתיב סחר ותובלה המחבר את סין ומרכז אסיה לאירופה דרך קזחסטן, הים הכספי, אזרבייג'ן, גאורגיה וטורקיה. עבור אירופה, המסדרון עשוי לגוון את נתיבי היבוא של סחורות ומוצרים תעשייתיים, לחזק את הקישוריות עם הקווקז ומרכז אסיה, תוך הפחתת התלות בנתיבי רכבת יבשתיים העוברים בשטח רוסיה. עבור טורקיה, הוא מחזק את שאיפתה להתבסס כצומת מרכזי של מסחר, תשתיות ואנרגיה בין אסיה לאירופה.

השותפה שאירופה מתקשה לסמוך עליה ³ אך אינה יכולה בלעדיה

אולם הנכסיות הטורקית אינה מבטלת את הדאגה האירופית לגביה. מדיניות החוץ האגרסיבית של הנשיא ארדואן באגן הים התיכון, מעורבותה של טורקיה בשורה של סכסוכים אזוריים, המשחק הכפול שהיא מנהלת בין רוסיה למערב והפרות זכויות האדם במדינה ⁴ כל אלה ממשיכים לעורר דאגה בבירות אירופה. השחיקה המתמשכת של הדמוקרטיה בטורקיה, המתבטאת בריכוז סמכויות בידי הנשיא, בדיכוי האופוזיציה ובמאמצים להכפיף את מערכות המשפט, הצבא והתקשורת, הייתה בין הגורמים המרכזיים להקפאת תהליך ההצטרפות של טורקיה לאיחוד האירופי.

ובכל זאת, המציאות האסטרטגית דוחקת את אירופה להתקרב לאנקרה. בצל האיום הרוסי, אי-הוודאות האמריקנית והצורך הדחוף בהרחבת היכולות הביטחוניות, טורקיה הופכת לשותפה שקשה להתעלם ממנה. גם הנתונים הכלכליים ממחישים זאת: בשנת 2025 היו מדינות האיחוד האירופי יעד לכ-43% מכלל הייצוא הטורקי, ובתחילת השנה נרשמה התקדמות בשיחות בין אנקרה לבריטל לעדכון הסכם איחוד המכסים.

פסגת נאט"ו בטורקיה תחדד אפוא את הפרדוקס האירופי: אנקרה היא שותפה בעייתית, שערכיה ודפוסי פעולתה עומדים תדיר בסתירה לערכי אירופה, אך גם חיונית לביטחונה יותר מאי פעם. המתחים הפוליטיים והערכיים לא ייעלמו, אולם האינטרסים המשותפים בתחומי הביטחון, האנרגיה, התשתיות והכלכלה צפויים לדחוף את שני הצדדים להרחיב את שיתוף הפעולה. אירופה אולי אינה בוטחת בטורקיה, אך היא מתקשה לדמיין כיום מערך ביטחוני עצמאי בלעדיה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 07 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.